

Список використаних джерел

1. Василенко, В. О. Антикризове управління підприємством [Текст] : навч. посібник / В. О. Василенко. – [2-е вид., виправл. і доп.]. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 504 с.
2. Дуднева, Ю. Е. Методи антикризового управління фінансами підприємства в сучасних економічних умовах [Електронний ресурс] / Ю. Е. Дуднева. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/13_EISN_2009/Economics/45472.doc.htm (дата звернення 16.11.2014). — Назва з екрана.
3. Лігоненко, Л. О. Антикризове управління підприємством [Текст] / Л. О. Лігоненко. – К. : КНТЕУ, 2005. – 824 с.

УДК 336.225

Петренко Леся

студентка

Даценко Ганна

к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

м. Вінниця

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Анотація

В статті розглядаються сутність податкового контролю як невід'ємної частини державного фінансового контролю, необхідність та особливість його проведення в сучасних умовах. Досліджується понятійний апарат системи податкового контролю, а також визначаються напрями реформування податкового контролю в Україні.

***Ключові слова:** податковий контроль, державний фінансовий контроль, контролюючий суб'єкт, підконтрольний суб'єкт, контрольні дії, предмет контролю.*

Першочерговою потребою сьогодення є забезпечення збалансованого розвитку всіх підсистем суспільства, гармонізації інтересів різноманітних верств населення, створення міцного економічного підґрунтя для інтеграції України у світову економічну систему. Все це в значній мірі залежить від ефективної контрольної функції податків, яка проявляється через податковий контроль.

Державний податковий контроль є суттєвим елементом державного регулювання економіки й обов'язковою умовою ефективного функціонування фінансової системи та економіки країни в цілому. Його основна мета – сприяння реалізації податкової політики держави в процесі формування і використання бюджетів різних рівнів і цільових державних фондів.

Система контролю, зокрема фінансового, висвітлювалася в наукових працях вітчизняними і зарубіжними вченими, зокрема: І.А. Белобжецького, М.Т. Білухи,

В.В. Бурцева, Ф.Ф. Бутинця, А.В. Бризгаліна, Н.І. Дороша, Є.В. Калюги, М.В. Кужельного, В.В. Сопко, І.Б. Стефанюка, В.О. Шевчука, С.О. Шохіна та інших. У зв'язку з запровадженням нової системи оподаткування згідно з Податковим кодексом України, виникла необхідність подальших наукових досліджень в галузі податкового контролю. Податковий контроль, як об'єкт наукових досліджень, опрацьований такими вченими, як: Н.С. Витвицькою, О.Д. Даниловим, В. П. Завгороднім, Є. К. Ковальчуком, В. М. Панасюком., В.А. Онищенком, Л.М. Чернелевський та іншими.

Метою дослідження є обґрунтування необхідності формування теоретичних засад податкового контролю як складової державного фінансового контролю та формулювання практичних рекомендацій щодо його вдосконалення.

Податковий контроль слід розглядати як неодмінну і дуже важливу складову як державного, так і внутрішньокорпоративного фінансового контролю і самоконтролю підприємств.

Згідно з нормами Податкового кодексу, податковий контроль – це система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи [1].

В інтерпретації Д. Реви, податковий контроль є одним із видів фінансового контролю, що здійснюється у сфері державного управління оподаткуванням, який являє собою діяльність уповноважених державою суб'єктів зі встановлення стану виконання вимог чинного податкового законодавства особами, на яких покладено обов'язок щодо обчислення, сплати, утримання та перерахування податків, зборів (обов'язкових платежів), виявлення у їхній діяльності відхилень від встановлених вимог, їх припинення та усунення, а також з відновлення порушених прав держави та територіальних громад на своєчасне і повне одержання відповідних сум податкових платежів і недопущення таких порушень у майбутньому [2, с.76].

Метою податкового контролю є встановлення достовірності даних про повноту, своєчасність, реальність виконуваних господарських операцій, а також законність дій, виконуваних посадовими особами, юридичними та фізичними особами – платниками податків, виявлення порушень норм чинного законодавства та вжиття заходів з усунення допущених порушень і недоліків, зокрема притягнення до відповідальності посадових осіб за порушення законності. Однак, крім зазначеного вище, податковий контроль має не лише виявляти існуючі недоліки, проблеми та не вирішені питання, а й запобігати їх виникненню.

Важливо при здійсненні податкового контролю виділити його основні елементи (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення понятійного апарату системи податкового контролю [3,с.162]

Термін	Визначення
Контролюючий суб'єкт (суб'єкт контролю)	Орган (органи) контролю, які відповідно до чинного законодавства мають повноваження для здійснення контролю (податкові органи різних рівнів, митні органи, установи Пенсійного фонду), що спрямовують контрольні дії на діяльність фізичної чи юридичної особи (осіб) — платника певних податків — з метою реалізації основної функції податків — наповнення бюджетів усіх рівнів та державних цільових фондів
Підконтрольний суб'єкт (суб'єкт контролю)	Фізична чи юридична особа (особи) — платники податку, на результати фінансово-господарської діяльності яких зорієнтовані контрольні дії, спрямовані на встановлення відповідності вимогам чинного законодавства показників, на підставі яких визначено та відображено у звітності дані про розміри певних податків до сплати та про фактичну сплату за відповідний звітний період
Контрольні дії	Дії контролюючого суб'єкта, спрямовані на встановлення відповідності показників податкової звітності контрольованого платника податку (підконтрольного суб'єкта) вимогам чинного законодавства з оподаткування тими податками, які стали предметом перевірки за певний період господарської діяльності, здійснення інших дій, безпосередньо пов'язаних з виконанням платником своїх податкових зобов'язань (постановка на облік в органах податкової служби, складання та подання податкової звітності тощо).
Предмет контролю	Задokumentовані та відображені в податковому обліку й звітності результати фінансово-господарської діяльності підконтрольного суб'єкта за відповідний період, які підлягають контролю (перевірці) у зв'язку зі справлянням податків та на які спрямовано контрольні дії
Об'єкт контролю	Відповідні об'єкти оподаткування платників податків, визначені чинним законодавством (доходи, прибуток, обсяги реалізації, обороти з реалізації, митна вартість тощо), за результатами фінансово-господарської діяльності підконтрольного суб'єкта за період, що підлягає контролю

До методів податкового контролю відносять такі контрольні процедури як: податкові перевірки; формальна, логічна та арифметична перевірка документів; юридична оцінка господарських операцій, що відображені в документах; зустрічна перевірка; економічний аналіз (для документального податкового контролю); отримання пояснень; огляд приміщень, і територій, що використовуються для отримання доходу (прибутки); інвентаризація.

На практиці визначальне місце займають податкові перевірки. Саме цей вид контролю є найбільш ефективним, який забезпечує безпосередній контроль та повноту і правильність обчислення податків і зборів, який може бути реалізований тільки шляхом порівняння податкової звітності, яку подають

платники податків, з фактичними даними щодо об'єкта і бази оподаткування, відображених у податковому обліку [4, с.92].

Ефективність та дієвість податкового контролю залежить від чіткого визначення та законодавчого закріплення його об'єкта та предмета. Контролюючий орган здійснює вплив на поведінку підконтрольного суб'єкта з метою належного виконання останнім податкових обов'язків, недопущення порушень у сфері оподаткування, усунення виявлених порушень тощо.

На сучасному етапі можна виділити три основні напрями реформування системи податкового контролю в Україні: по-перше, це реформування системи органів державного податкового контролю, удосконалення їх структури, зокрема з урахуванням положень адміністративно-територіальної, бюджетної реформи, уточнення завдань та функцій; по-друге, удосконалення методики податкового контролю, підвищення його ефективності з урахуванням прогресивного зарубіжного досвіду податкового адміністрування; по-третє, удосконалення законодавчої бази з питань здійснення заходів податкового контролю з метою покращення правового захисту підконтрольних суб'єктів та забезпечення інтересів держави у податковій сфері [5, с.228-229].

Ефективний податковий контроль має забезпечувати прозоре економічне адміністрування податкових відносин при оптимальному розмірі витрат на його здійснення і являє собою необхідну умову функціонування податкової системи. За його відсутності або малої ефективності важко розраховувати на те, що всі платники податків будуть своєчасно і в повному обсязі сплачувати податки і збори, що, у свою чергу, може поставити під загрозу економічну безпеку держави.

Слід відмітити, що ефективний податковий контроль при неефективній системі оподаткування матиме обмежену дію, що призведе до посилення його фіскальної функції та загрожує перерости у державний каральний механізм. Тому податковий контроль має бути адекватним системі оподаткування, а його реформування – відбуватись у контексті реформування податкової системи України в цілому.

Таким чином, податковий контроль, лишаючись складовою державного фінансового контролю, відіграє важливу роль в наповненні дохідної частини державного бюджету. Організація податкового контролю формується на підставі як загальних вимог проведення державного фінансового контролю, так і особливостей системи оподаткування, виходячи з, прийнятої державою, податкової політики і опосередковуються організацією роботи органів податкової служби. Тому, податковий контроль має не лише виявляти існуючі недоліки, проблеми та невирішені питання, а й запобігати їх виникненню.

Список використаних джерел

Податковий кодекс України [Текст] : офіц. текст : за станом на 01.10.2014 / Верховна Рада України ; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2011. — № 13—14, № 15—16, № 17, ст. 112. — Відомості доступні також з мережі Інтернет : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print1391419053853552> (дата

звернення 02.11.14). — Назва з екрана.

2. Шевчук, О. Теоретичні засади розвитку податкового контролю/ Шевчук. О// Фінанси та банківська справа. – 2012. – №2. – С. 74-83.

3. Єгарміна, В.Д. Податковий контроль : теоретичні засади і практика застосування [Текст] / В.Д.Єгарміна // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – №1. – С. 166–176.

4. Шевчук, О.А. Податковий контроль: сутнісно-змістовні характеристики [Текст] / О.А.Шевчук // Економіка і управління. – 2011. - №4. – С.90–96.

5. Корецький, О.М. Податковий контроль як необхідна умова функціонування ефективної податкової системи [Текст] / О.М. Корецький // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2012. – С. 224–233.

УДК 657:336

Петришин Людмила

к.е.н., доцент

Жидовська Наталія

к.е.н., доцент

Львівський національний аграрний університет

м. Львів

СУЧАСНИЙ СТАН СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ

Анотація

У статті розглянуто питання необхідності застосування системи електронних платежів та її місце в державній системі міжбанківських розрахунків, розглянуто моделі СЕП за функціональною ознакою, вказано на недоліки системи та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: система електронних платежів, міжбанківські розрахунки, модель, учасники СЕП.

Одним із важливих елементів сучасної банківської діяльності є система міжбанківських розрахунків, які призначені для здійснення платіжних трансакцій між банками, обумовлених здійсненням платежів їх клієнтів, або власних зобов'язань одного банку перед іншими. Проте, розвиток системи електронних платежів в Україні стримується внаслідок нестійкого та критичного розвитку банківських відносин в умовах фінансової кризи.

Система електронних платежів Національного банку України (СЕП) — загальнодержавна платіжна система, що забезпечує здійснення розрахунків між банківськими установами, органами державного казначейства на території України із застосуванням електронних засобів приймання, оброблення, передавання та захисту інформації [1]. У 1993 році було створено сучасну СЕП, що дало можливість банкам ефективніше використовувати ресурси, а клієнтам –